

יום ג', ה' באלול תשס"ו (29 באוגוסט)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

הפסיפס של הרצל [המשך המאמר מאתמול]...

= ... מהפכת אדם זו קשה למצוא דוגמתה, והיא חלה על כל שבי ציון, בין אלה שבאים מארצות אירופה ואמריקה ובין אלה שחוזרים מארצות אסיה ואפריקה.

יותר מתיאור של מה שהתרחש בשנותיה הראשונות של המדינה, זהו סיכום חזונו של בן־גוריון במלוא עוצמתו: יצירת יהודי חדש במקום "אבק האדם" הגלותי, עלייתה של אומה ששורשיה נעוצים עמוק במקרא ובמלכויות ישראל העתיקות ונופיה עדים לשיבת ציון החדשה. ומה בדבר אלפי השנים המקשרות בין העבר המקראי המפואר לעתיד הציוני המזהיר? אלה תיתלשנה מעץ ההיסטוריה ותושלכנה לקרן זווית, שכן אין בהן שום סיבה לגאווה.

מי שמתמצא מעט בתולדות הסוציאליזם הרוסי לא יתקשה לעמוד על שורשי התפיסה הבן־גוריונית. נקל לזהות בה את אותו חזון מהפכני מוכר, השואף ליצור עולם חדש על חורבותיו של הסדר הישן, שאינו ראוי עוד להמשיך ולהתקיים. עולם חדש ואדם חדש. לעומת העקירה העדינה והנטיעה הזהירה מחדש שעליהן מדבר הרצל בחזונו, ביקש בן־גוריון לכונן את האומה החדשה באמצעות התכת מרכיביה השונים יחדיו. את כור ההיתוך הזה יצר באמצעות מערכת החינוך וצבא ההגנה לישראל ובאמצעות שורה של טקסים, מיתוסים, סמלים, אנדרטות, מצעדים צבאיים ולהקות צבאיות שמטרתם אחת - **להפוך את הבאים בשערי הארץ מיהודים לישראלים**; ליצור יש מאין "לאום ישראלי" שההיסטוריה שלו מתחילה במקרא, ממשיכה בחשמונאים ובבר־כוכבא, נפסקת בתקופת הגלות ומתחילה מחדש בעלייה הראשונה בשנת 1882. בעיני רוחו ראה בן־גוריון לאום צעיר ונמרץ, במכנסיים קצרים, אשר כמו אליק של משה שמיר "נולד מן הים", ללא עבר, פטור מעול הדורות. כל אשר חווה שם, בארצות הגולה המאוסות, יטבע בים ללא שיוור.

היום, לנוכח הניסיון שנצבר מאז הקמת המדינה, אפשר לשוב ולהעמיד את חזונו של בן־גוריון מול חזונו של הרצל ולתהות האם אכן ראוי היה לנסות לברוא את העם היהודי בארץ ישראל בדמות חדשה. אני עצמי מסתייג מן הגישה הזאת, ובעצם מכל גישה המבקשת לערוך מניפולציות בהיסטוריה, לנתק באופן מלאכותי וכפוי את מהלכה הטבעי ולהמציא אותה מחדש. שנות ילדותי ונעוריי עברו עליי בתוך מעבדה עצומה שבה נעשה ניסיון חברתי שאפתני כזה; אני הייתי אחד משפני הניסיון. ובכל זאת אינני כופר בצורך ההיסטורי בכור היתוך. המציאות של ראשית ימי המדינה הייתה כה סבוכה ומורכבת שאולי לא היתה ברירה אלא לצעוד בדרך שהתווה לנו הרמב"ם. אם מבקשים לעזוב דרך קיצונית אחת, הוא קבע, כדאי לאמץ תחילה את הדרך הקיצונית ההפוכה לה. לפיכך, אפשר שהתמודדות עם המצב הקיצוני של עם המפוזר בכל רחבי תבל הצריכה קיצוניות אחרת - יצירת כור היתוך נוקשה האוכף אחידות מקסימלית. קרוב לוודאי שחזונו של הרצל בדבר פזורות שונות החיות זו לצד זו מבלי שיש להן אפילו שפה משותפת לא היה יכול להתגשם. הרעיון לחבר בין חלקיו השונים והרחוקים של העם היהודי ולעשותם

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **שלישי** בשבת

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל

יום ג', ה' באלול תשס"ו (29 באוגוסט)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר, 1978

ליישוב מאורגן המסוגל להקים מדינה בתנאי מחתרת, לשרוד את מאורעות הדמים, לנצח במלחמת הקוממיות ולעמוד באתגר העצום של קליטת מאות אלפי עולים בזמן קצר כל כך - עצם הרעיון הזה נדמה כאשליה. אך הרמב"ם מלמדנו עוד כי לאחר שעברנו מקיצוניות לקיצוניות יש למהר ולשוב אל שביל הזהב, אל דרך המלך המתונה. משום כך, אפילו היה כור ההיתוך "הצברי" בבחינת הכרח בראשית המפעל הציוני, קשה להצדיקו בתקופות מאוחרות יותר. מדוע מוכרחים היו העולים לזנוח את זהותם היהודית-מסורתית, מדוע חייבים היו יהודי כל העולם להפוך לבני-דמותם של אלון, רבין ודיין?

[ההמשך, בע"ה, בדף של מחר...]

"קומה אלוקים, שופטה הארץ, כי אתה תנחל בכל הגוים." [תהלים פ"ב 8]

מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום שלישי בשבת

בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!

הדף מוקדש לרפואתם השלמה של כל נפגעי הטרור ומשפחותיהם בתוך שאר חולי ישראל, ולשלומם של כל חיילי צה"ל